

Langdurig gebruik van opioïden vóór een heup- of knieprothese

Opioïden zijn sterke pijnstillers, zoals morfine en oxycodon, die soms langdurig worden gebruikt door mensen met artrose in de heup of knie. Veel mensen gebruiken opioïden in het jaar voordat ze een heup- of knieprothese krijgen, terwijl internationale richtlijnen dit juist afraden. Opioïden helpen vaak weinig bij artrose en kunnen leiden tot afhankelijkheid en ernstige bijwerkingen.

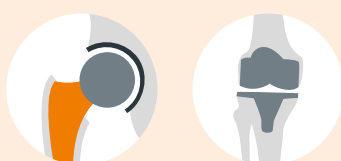
In dit onderzoek is gekeken of mensen die vóór hun heup- of knieprothese langdurig opioïden gebruikten, na de operatie meer complicaties hadden. Het gaat bijvoorbeeld om een nieuwe operatie (revisie), overlijden of een slechter herstel

van pijn en lichamelijke functie. Daarnaast is ook gekeken of dit verschilt tussen leeftijden, tussen mannen en vrouwen en tussen mensen met of zonder obesitas.

Voor het onderzoek zijn gegevens uit de LROI gekoppeld aan gegevens van de Stichting Farmaceutische Kengetallen. Iemand telde als langdurige gebruiker als hij of zij in de 30 dagen vóór de operatie minstens één recept had én in het jaar voor de operatie een hoge totale hoeveelheid opioïden kreeg, namelijk meer dan 18.000 mg morfine-equivalenten. Daarna is gekeken naar overlijden, revisie binnen één jaar en hoe mensen hun herstel ervaarden.

Langdurig gebruik van opioïden vóór een heup- of knieprothese

Totale heup- en knieprothesen

>57.000

Hoe vaak kwam langdurig opioïdengebruik vóór de operatie voor?

Heupprothese
4,5%

Knieprothese
3,4%

Extra risico op overlijden en revisie bij langdurig opioïdengebruik

- **Mannen**
- **Mensen met een gezond gewicht bij heupprothesen**
- **Mensen met overgewicht bij knieprothesen**

Overlijden binnen 1 jaar

Heupprothese

Langdurige gebruikers

17,3*

Andere patiënten

7,5*

Knieprothese

Langdurige gebruikers

11,6*

Andere patiënten

5,1*

Revisie binnen 1 jaar

Heupprothese

Langdurige gebruikers

37,3*

Andere patiënten

17,1*

Knieprothese

Langdurige gebruikers

22,5*

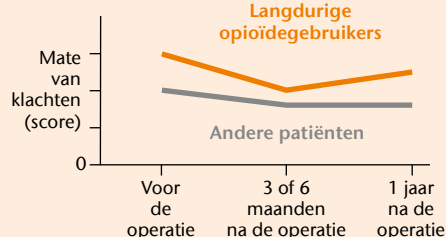
Andere patiënten

11,4*

Kans op overlijden of revisie binnen één jaar bijna twee keer zo hoog

Zelfgerapporteerde klachten

Lichamelijk functioneren, pijn en kwaliteit van leven

Verschillen tussen leeftijdsgroepen, maar weinig verschil tussen mannen en vrouwen en tussen mensen met of zonder obesitas

* per 1000 persoonsjaren

Conclusie

Mensen die vóór hun heup- of knieprothese langdurig opioïden gebruikten, hadden een grotere kans om binnen één jaar te overlijden of een revisieoperatie te krijgen. Hun zelfgerapporteerde herstel was ook minder goed. Leeftijd, geslacht en BMI lijken een rol te spelen bij het verband tussen dit gebruik en overlijden of revisieoperaties, maar minder op het zelf-gerapporteerde herstel. Deze bevindingen wijzen op een associatie tussen preoperatief opioïdgebruik en minder gunstige uitkomsten. Ook al weten we niet zeker of dat echt door de medicijnen zelf komt, het gebruik ervan is een belangrijk waarschuwingssignaal. Daarom is het verstandig dat artsen dit gebruik bespreken vóór de gewrichtsvervangende operatie.

Association of preoperative chronic opioid use with 1-year revision rate, mortality, and patient-reported outcomes after primary hip and knee arthroplasty: age, sex and BMI matter – a Dutch register-based study. HE van Brug, RGH Nelissen, FR Rosendaal, LN van Steenberg, ML Bouvy, A Dahan, M Gademan. Acta Orthopaedica November 2025. DOI: 10.2340/17453674.2025.44597.